1893 — 1973 80 років Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: „Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-5740 Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5237

РІК LXXX. Ч. 69. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 13-го КВІТНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, APRIL 13, 1973 No. 69. VOL. LXXX.

ВОЛОДИМИР БІЛЯЇВ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ГОЛОВУ ПРЕДСТАВНИЦТВА УНРАДИ В ЗСА

Під час відвідин в УНС і „Свободі". На фото (зліва): заступник гол. предсідника УНС Володимир Сохан, гол. предсідник Иосип Лисогір, дир. Іван Крамаренко, новопризначений голова Представництва УНРади в ЗСА Володимир Біляїв та ред. Іван Кедрин. В зустрічі взяли участь також гол. касир УНС мгр. Уляна Дячук та ред. А. Дарган.

Виконавчий Орган Української Національної Ради в Мюнхені, Німеччина, своїм рішенням з 20-го березня ц.р. прийняв димісію дир. Івана Крамаренка з посту голови Представництва УНРади і Української Національної Ради в З'єднаних Стейтах Америки і на цей пост призначив відомого нашого діяча і промисловця з Філядельфії, Володимира Біляєва. Дир. І. Крамаренко, який виконував обов'язки голови Представництва УНР в ЗСА понад десять років, уступив з цього посту з уваги на свій вік. Приймаючи його димісію з цього посту, Виконавчий Орган УНР рівночасно призначив його своїм членом без спеціяльних доручень. Про ці зміни на пості голови Представництва УНР в ЗСА інформували екзекутивних урядовців УНСоюзу і редакторів „Свободи" дотеперішній голова дир. І. Крамаренко та новий голова Володимир Біляїв під час своїх відвідин в Головній Канцелярії УНС та в „Свободі" в середу, 11-го квітня. В розмові в приміщеннях УНС і опісля під час спільного полуденку дир. І. Крамаренко з признанням говорив про дружні відносини між очолюваним ним досі Представництвом УНР і проводом УНС, висловлюючи рівночасно надію, що такі відносини продовжуватимуться і в майбутньому. Новий голова Представництва п. Біляїв, сам уже довголітній член УНСоюзу, інформував про заплянование внедові формальне перебрання обов'язків голови Представництва та про свої пляни на цьому пості в майбутньому.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Четвер, 12 квітня 1973

ВІД ПОБЕРЕЖЖЯ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ і до побережжя стейту Мейн та канадійського півострова, що становить частину области Нова Скотія, науковці знайшли важливі підводні запаси природного газу й нафти. Велика концентрація тих покладів є в районі на віддалі 30-50 миль від Лонг Айленду, в океані. Представники Адміністрації президента Р. Ніксона та члени Геологічної Дослідницької інституції ЗСА повідомили про це відкриття, вказуючи на те, що підводні поклади можуть виявитися такими ж багатими, як і на побережжі Луїзіяни, Тексасу та Каліфорнії.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ЗСА створив Комісію, яка розпочала займатися розшуками та вивченням долі пропалих безвісти понад 1 300 американських вояків і старшин у В'єтнамі, Лясосі й Камбоджі. Деякі полонені, повернувшись додому, розповідають, що комуністи тримають окремих вояків у далеких таборах, отже не всі „пропалі безвісти" загинули.

МИСТЕЦЬКА ГАЛЕРІЯ У ВАШИНГТОНІ ЗАКУПИЛА головний кубістичний образ покійного мистця Пабльо Пікассо. Вашингтонська галерія заплатила надзвичайно високу суму за один із образів Пікассо — жіночий акт. Цей образ висотою в 6 футів коштував галерію 1 мільйон 100 тисяч долярів. Вашингтонська галерія ще й раніше закуповувала картини видатного мистця, особливо з його „блакитного періоду", коли Пікассо малював майже в реалістичному стилі, від якого потім цілковито відійшов.

ВІСІМ ХВОРИХ НА СЕРЦЕ ЛЮДЕЙ ВЖЕ ДІСТАЛИ найновіший прилад для підтримання діяльности серця на кілька років, без його заміни — маленьку атомову батерійку, яку вкладається в тіло з допомогою відносно легкої операції. Цей американський прилад застосовано в лікарні в Бетесді, у Мериленді. Прилад винайдено взаміну за звичайну батерійку, яку треба було часто змінювати. Над винаходом працювали американські науковці, завдяки великим фондам, виділеним Комісією в справах атомової енергії.

ГАЗЕТА „КЛІВЛЕНД ПЛЕЙН ДІЛЕР" у Клівленді, Огайо, повідомила своїх покупців-читачів, що вона змушена підвищити ціну за одно число в розпрізненій продажі з 10 центів до 15 центів за примірник. Ця газета є однією з найбільших у стейті Огайо, і за нею можуть підвищувати ціни також менші видання. Адміністрація газети подала за причину підвищки зростання коштів друку, цін на папір та збільшення видатків на обслуговуючий персонал.

Останньо він відмовився кандидувати.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ ГУСТАВ ГАЙНЕМАН ПРИЙНЯВ на 50-тихвилинну розмову південно-в'єтнамського президента Нгуєна Ван Тіє. Він переконував свого в'єтнамського гостя, щоби той погодився на відвідання міжнародною комісією в'язниць у Південному В'єтнамі та перевірення таким чином, чи дійсно у Південному В'єтнамі не караються ще сотні політичних противників Тіє, вкупі комуністи.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ІЗРАЇЛЮ ЕФРАЇМ КАЧАЛЬСЬКИЙ НАРОДИВСЯ 16 травня 1916 року у Києві, але вже у 1922 році виїхав з своїми батьками до Палестини. Він став відомим у міжнародному науковому світі ученим-біофізиком, який м. і. працював якийсь час у дослідних Інститутах Політехніку в Брукліні та Колюмбійського університету у Ню Йорку. Він має тепер 56 років і є четвертим з черги президентом Ізраїлю.

Республіканці вимагають від през. Ніксона вияснень в справі афери Вотергейт

Вашингтон. — Два високопоставлені речники Республіканської партії виступили з заявами, що проволікання з вияснення в справі шпигування головної кватири Демократичної партії та лідерів цієї партії в часі виборчої президентської кампанії, починає шкодити Республіканській партії. З такими заявами виступили сенатор Беррі Голдвотер, кол. республіканський кандидат на президента ЗСА та Енн Армстронг, дорадник президента Ніксона і зв'язкова між Білим Домом і Крайовим комітетом Республіканської партії. Сенатор Голдвотер і пані Армстронг поставили вимогу до президента Ніксона якнайскоріше вияснити цю справу, бо інакше в найближчих виборах Республіканська партія матиме великі неуспіхи. Справа ускладнилася у зв'язку з свідченням перед лавою присяглих Двайта Л. Чепіна, кол. секретаря президента Ніксона, Гордона С. Страчана, кол. асистента Г. Р. Гальдемана, керівника адміністраційного персоналу Білого Дому та Доналда Г. Сегретті, який одержав з республіканського виборчого фонду суму між 30,000 до 40,000 долярів. Пані Армстронг у своєму виступі підтримала вимогу сенатора Голдвотера, кажучи, що „він є цілком правий під теперішню пору. Нам тепер це шкодить, але я переконана, що Адміністрація є рішена виясняти цю справу і цілком задовольнити американське суспільство".

Роберт Вагнер не кандидує на посадника Ню Йорку

Ню Йорк. — Після тижнів непевности Роберт Ф. Вагнер, кол. посадник міста Ню Йорк і кандидат на це становище від Ліберальної та Республіканської партій, остаточно поінформував 11 квітня, що він вирішив не кандидувати. Як тепер виявляється, головним промотором кандидатури Вагнера був сенатор Джекоб Джевітс, а не Алекс Ровз, лідер Ліберальної партії, чи губернатор Нелсон Рокефеллер з рамени Республіканської партії. Відмова Р. Вагнера кандидувати створила для Ліберальної і Республіканської партій критичну ситуацію, бо ні одна з них не має відповідного кандидата на посадника міста Ню Йорку.

Чергове засідання Політичної Ради УККА відбудеться цієї суботи

Ню Йорк. — Згідно з повідомленням з канцелярії Українського Конгресового Комітету Америки, чергове засідання очолюваної проф. Іваном Вовчуком Політичної Ради УККА відбудеться цієї суботи, 14-го квітня, в приміщеннях Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-ій вулиці в Ню Йорку о год. 1-ій по полудні. На порядку нарад, крім формальностей, є дві доповіді: проф. д-ра Константина Савчука про американську політику та українську визвольну справу і ред. Івана Кедрина-Рудницького про громаду, як основну клітину української спільноти в ЗСА. Крім доповідей і дебат над ними, на порядку нарад є ще затвердження правильника Політичної Ради, інформації про жалобну маніфестацію у Вашингтоні 26-го травня ц. р. у 40-річчя голодової облоги України та інші справи.

ДОПОВІДЬ СЛАВИ СТЕЦЬКО

Пассейк, Н.Дж. — Член Центрального Комітету АБН і редактор різномовних видань АБН п-і Слава Стецько виступить з доповіддю на тему „30-річчя АБН і проблеми української визвольної політики". Доповідь відбудеться у неділю 15 квітня, о 6-ій вечора, в Українській Централі в Пассейку; виступ спонзорують 7-й Відділ ООЧСУ та Осередок СУМА.

На „Союзівці" відбудеться дводенна конференція СУСТА

Кергонксон, Н.И. — У суботу й неділю 14-15 квітня на цій Оселі УНСоюзу серед зеленіючих Кетскільських гір відбудеться конференція Союзу Українських Студентських Товариств Америки, СУСТА. Головною темою конференції у формі панелю буде „Українці в ЗСА, як люди двох культур". Перед літнім сезоном СУСТА запляновує дві такі конференції, з яких друга має відбутися трохи згодом у Клівленді. Крім офіційної частини, студентство на „Союзівці" буде мати розваговий вечір у суботу та добру нагоду зібратися спільно й у товариському гурті обговорити різні проблеми як студентського, так і загальноукраїнського життя та проблематики. Зацікавлені мають зголоситися до управи „Союзівки", телефон: (914) 626-5641.

Молодечі організації підтримують працю В-ва „Смолоскип"

Ню Йорк. — Конференція Центральних Українських Молодечих і Студентських Організацій при УККА опублікувала повідомлення за підписом координатора пані Христини Кульчицької, в якому закликається дати підтримку у „праці та акціях Організації Оборони Людських Прав в Україні "Смолоскип"". У повідомленні Конференція „рекомендує своїм складовим Центральним організаціям і їхнім відділам розповсюджування памфлетів про українських політичних в'язнів і збирання підписів у їхній обороні".

Виставка естонського мистецтва на Лонг Айленді

Стоні Брук, Н.И. — Тут у Суффолк Музеї триває велика Виставка естонської культури, з демонструванням фільмів, показом зразків прикладного мистецтва, доповідями з історії, літератури та ін. Виставка „Естонія", зорганізована заходами Естонського Товариства на Лонг Айленді, про що повідомив його віце-президент Аллан Пенса, відкрилася у головній галерії Музею 31-го березня і триватиме до 10-го червня ц.р. Дня 14 квітня там відбудеться показ Великодніх естонських звичаїв, 28 квітня о 10-ій ранку — висвітлення кінофільмів, 4-го травня лекції й доповіді про культуру естонського народу, а 19 травня — прийняття для естонських мистців та діячів культури, від 2 до 5-ої год. вечора.

Президент Ніксон обмірковує з Радою Безпеки грізну ситуацію в Камбоджі

Вашингтон. — Заступник шефа штабу Армії, генерал Александер Гейг вернувся вночі з минулої середи на четвер до Вашингтону з своєї інспекційної подорожі до Індокитаю і мав зараз у четвер вранці скласти звіт президентові Ніксонові, який на 10 годину вранці скликав був Раду Безпеки для цієї самої справи. Генерал Гейг побував у Південному В'єтнамі, Камбоджі, Ляосі та Таї (Сіямі), але центром його уваги було постійне порушування перемир'я у Південному В'єтнамі та безперервний наступ комуністичних військ у Камбоджі. За тихим порозумінням між Генрі Кіссінджером і його комуністичним контрагентом, речником Північного В'єтнаму Ле Дук Том, узгіднено, що Північний В'єтнам і В'єтконг відкличуть свої війська з Камбоджі, тим часом цього не тільки не зроблено, але на території Камбоджі — за обрахунком американської і південно-в'єтнамської розвідки — перебуває тепер кругло 45.000 війська. Воєнна ситуація в Камбоджі трохи поправилася, бо в минулу середу довга валка 184 вантажних авт, що їхала під охороною панцерних возів, передісталася від порту Кампонг Сом до столиці Камбоджі Пномпеню, але комуністи не припиняють своїх атак на різні пункти довкола Пномпеню. Висилаючи туди генерала Гейга, найбільш фахового й авторитетного обсерватора, президент Ніксон хотів ще раз підкреслити перед комуністами своє глибоке стурбування тамошньою ситуацією і ще раз перестерегти комуністів, що ЗСА не будуть байдуже приглядатися такому яскравому порушуванню списаних і усно договорених умов перемир'я.

Канцлер Західньої Німеччини заявляє вірність союзові з Америкою

Бонн. — Канцлер Західньої Німеччини (Німецької Федеративної Республіки) Віллі Брандт виголосив на конвенції його Соціял-демократичної партії в Ганновері 11 квітня ц. р. двогодинну промову, в якій він рішуче відкинув „антиамериканізм" лівого партійного крила та заявив, що Західня Німеччина залишається вірною членською державою Північно-атлантійського пакту (НАТО). Канцлер Брандт зокрема заявився за залишення американського війська на території Німеччини та проти поменшення його. Одиноко відносно концесію, яку Віллі Брандт зробив опонентам-партійним „лівим", була обіцянка перевести деякі давно заплянованої внутрішні реформи та встановити державну контролю над корпораціями з однородним чужинецьким або чужинецько-німецьким капіталом. Однак він підкреслив „центровий" характер теперішнього режиму в Західній Німеччині і звернув увагу, що не може взагалі бути правління в Німеччині, яке відхилилось би від політичного центру. Він виступив рішуче за привернення партійної дисципліни і недвозначно порадив невдоволеним лівим партійним членам радше виступати з партії, як творити „партію в партії", якої, мовляв, він не толеруватиме. Промову В. Брандта приявні раз-у-раз переривали оплесками і після її закінчення найвидатніші речники лівого партійного крила, які раніше домагалися наближення до Комуністичного табору та виступлення з НАТО, заявляли свою згоду на накреслені канцлером Брандтом програмові принципи.

В Британії не буде кари смерти

Лондон. — У британській палаті громад відбулася дебата над внеском про привернення кари смерти за вбивство стрільною зброєю або вибуховим матеріялом, особливо за вбивство поліціянта чи в'язничого сторожа. Але у голосуванні відкинено той внесок 320 голосами проти 120. Керівна консервативна партія була поділена у підході до тієї справи і її члени в парляменті отримали вільну руку голосувати за власним переконанням. Два члени консервативного уряду — канцлер скарбу Антоні Барбер і секретарка освіти Марґарет Тачер — голосували „за" привернення кари смерти, а прем'єр Едвард Гіт і інші консервативні міністри голосували „проти", себто за дальшу заборону кари смерти, яку скасовано в 1969 році. Прем'єр Гіт твердив вже давніше, що найдошкульнішим засобом боротьби проти злочинства не є кара смерти, а побільшення поліції та енергійна поліційна дія. Прихильники привернення в Британії кари смерти покликувалися на становище президента Ніксона, який заявився за привернення в ЗСА обов'язкової кари смерти за деякі найважчі злочини включно зі схоплюванням осіб та літаків.

Дочка Сталіна Свєтлана Алілуєва-Пітерс знову розводиться

Фінікс, Арізона. — Дочка Сталіна, Свєтлана Алілуєва-Джугашвілі, яка приїхала до Америки з Індії 7 квітня 1970 року вийшла заміж за американського архітекта Вілліяма Пітерса — знову розводиться. У травні 1971 р. у них народилася дочка Ольга. Подружжя жило у так зв. комуні архітектів у Західньому Таліссині, де Свєтлані відразу ж не сподобали вимоги „комунального життя" від його дочка Сталіна втекла з Совєтського Союзу. Врешті-решт вона забрала дочку й подалася геть, тепер вона в Прінстоні, Н.Дж. Впродовж останнього року до неї не приїздив чоловік, лише іноді телефонував. Архітект Вілліям Пітерс подав до суду, прохаючи розводу, бо „моя дружина покинула мене вже понад рік тому". 47-мирічна Свєтлана не буде заперечувати проти розводу з 61-річним архітектом.

Проф. В. Голубничий доповідатиме про перспективи торгівлі ЗСА з СССР

Ню Йорк. — Під час річного з'їзду Нюйоркської Стейтової Економічної Асоціяції, що відбудеться 28-го квітня ц. р. в Університеті Гофстра в Гемпстеді, на Лонг Айленді, Н. И. відомий український економіст д-р Всеволод Голубничий, професор Гантерського Коледжу, виступить із доповіддю на тему „Перспективи совєтсько-американської торгівлі". В доповіді йтиме мова головно про можливості і перспективи імпорту совєтських товарів до ЗСА, в тому числі також і з Української ССР, як і про те, чи і чим зможе Совєтський Союз платити за американський експорт. Доповідь проф. В. Голубничого відбудеться в рамках 16-го панелю між годинами 11-ою та 12.15 в полудне.

Українські науковці візьмуть участь у Конвенції Американської Асоціяції для Розвитку Славістичних Студій

Ню Йорк. — У шостій Крайовій Конвенції Американської Асоціяції для Розвитку Славістичних Студій - American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS), яка відбудеться в Ню Йорку в днях 18-21 квітня ц.р. разом із Північно-Східньою Славістичною Конференцією, візьмуть активну участь також українські науковці з різних університетів і коледжів ЗСА. Головною буде участь українських вчених і дослідників у другій сесії, запляновані на п'ятницю 20 квітня в год. 8.30 до 10.30 на тему „Б. Хмельницький в польських, українських, жидівських і турецьких джерелах". В сесії, що проходитиме під проводом проф. О. Пріцака з Гарвардського Університету, виступлять: Григорій Грабович з Гарварду, який говоритиме на тему „Хмельницький в польських літературних джерелах", Іван Васараб із Радіо „Свобода" у Мюнхені з доповіддю „Хмельницький в українських і російських джерелах", З. Абрахамович, польський дослідник із Державних Архівів у Кракові з доповіддю про Хмельницького в турецьких джерелах та В. Вейнриб із Дрюсі Колеґу з доповіддю п.н. „Б. Хмельницький у світлі твору „Безодня розпачу" Натана Гановера". Коментатором під час цієї сесії буде проф. Ярослав Пеленський з Університету Айови. Крім того, в заплянований на середу 18 квітня, год. 7-9 вечора, сесії на тему „Ст. Петербург і російська література" виступить Орися Карапінка з Пітсбурзького Університету з доповіддю п.н. „Фізіологія Петербургу" і в сесії 3-ій, плянованій на п'ятницю 20 квітня, год. 1.30 - 3.30 по пол., на тему „Ідеології і їхні заклики у Громадянській Війні" др Анна Процик з Колюмбійського Університету виголосить доповідь п.н. „Національна програма Білої Армії: Денікін й Україна". Тоге ж дня, тобто у п'ятницю 20 квітня, год. 4.00-6.00 по полудні, в рамках другої сесії на тему „Східний слов'янський світ і степ" виступить проф. О. Пріцак із доповіддю п.н. „Передмонгольські кочівники і східні слов'яни". Керівником другої сесії на тему „Аспекти ранньої середньовічної ідеології", заплянованої на четвер 19 квітня, год. 9.00-11.00 перед полуднем,буде проф. Ігор Шевченко з університету Домбартон Окс. Буде відбуватися конвенція AAASS у приміщеннях Готелю Рузвелта, Madison Avenue і 45-та вулиця в Ню Йорку.

Василь Козаченко громив українських письменників також і в Москві

Москва. — Під час пленуму Правління Союзу Письменників СССР, що відбувався в днях 28 і 29 березня ц. р. у Москві, виступив разом з іншими першими секретарями й головами правлінь республіканських письменницьких організацій також і поставлений режимом 23 березня на пост першого секретаря Спілки Письменників України совєтський прозаїк - публіцист Василь Козаченко — той, що на IV пленумі Правління СПУ в Києві провів розгром ряду літераторів — своїх же колег із очолюваної ним Спілки — Р. Андріяшика, І. Білика, О. Бердника, Г. Кочура, І. Жиленко та інших. Промовляючи, як другий після представника російських письменників, Василь Козаченко звітував — згідно із звідомленням московського органу Союзу письменників СССР „Литературная газета" з 4 квітня ц. р. — про відбутий у Києві IV пленум правління СПУ. Вістуючи, що на пленумі приділено — казав В. Козаченко — також боротьбі з проявами чужої ідеології, що їх ми зв'язуємо з антисторичними романами І. Білика „Меч Арея" і „Полтва" Р. Андріяшика, з присмаками містицизму й ідеалізму у фантастичних романах О. Бердника". Водночас із цим doноси, В. Козаченко звернув також увагу, що деякі поети і критики в українській ССР „іноді дуже своєрідно розуміють гражданственність. Вони не вкладають в це слово ні конкретного змісту, ні конкретної адреси. Коротко кажучи, є декларація, є пуста фраза, із якої випаровано партійний, соціялістичний зміст". Крім Козаченка ніхто із усіх 30 інших промовців під час московського пленуму, представників письменницьких спілок інших республік, своїх колег за професією не громив.

СССР знову купуватиме в ЗСА зерно

Вашингтон. — Згідно з інформаціями Секретаріяту сільського господарства, СССР плянує закупити в ЗСА поважну кількість зерна також і в цьому році. За одержаними даними, СССР мусітиме купити закордоном не менше 14 млн. тонн зерна, щоб в цей спосіб покрити власне запотребування. В минулому році СССР закупив закордоном 28 млн. тонн зерна, в тому тільки в ЗСА — 18 млн. тонн на суму понад один більйон долярів. В цьому році СССР закупить в ЗСА яких 7-8 млн. тонн зер-зерна на суму 500 млн. долярів.

У 100-РІЧЧЯ НТШ

ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД НТШ

Раніше проголошено	$ 2.905.00
По день 10-го квітня 1973 вплинуло дальших	$ 9.020.00
Разом досі вплинуло	$11.925.00

Останньо більші пожертви надіслали:

50 шерів Стандард Ойл, Огайо вартости 5.150 долярів зложив п. Теодор Гураль, Ню Йорк, Н. И.

500 дол. — д-р М. Фішер-Слиж, Іллиной.

185 дол. — Ліга Американців Українського Походження, Відділ УККА, Чикаго, Ілл.

150 дол. — Ю. І. Микуленко, Орендж, Н. Дж., інж. К. Гусак, Бостон, Масс.

По 100 дол. — Н. Н., Клявдія Т. Салюк, Джерзі Сіті, Н. Дж., К. Горішний, Стейтен Айленд, Н. И., Комітет „Червона Калина" (дир. д-р О. Соробей), Рочестер, д-р О. Короnей, Потакет, Р. А., С. Бобиляк, Клифтон, Н. Дж., д-р. Р. Іваницький, Ню Йорк, М. Петришин, Джерзі Сіті, д-р Т. Самотулка, Прінстон, Н. Прегар, Міннеаполіс, Український Конгресовий Комітет Відділ Лорейн, Огайо, д-р Н. Пелехович - Гайворонська, Форест Гілс, Н. И. (пожертва), д-р П. Р. Мопрон, Палос Парк, Ілл., ред. І. Дурбак, Трой, Н. И., о. С. Чомко, Бостон, Масс.

(Закінчення на стор. 4-ій)

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Суперництво без війни

Американська державна верхівка назагал вдоволена, що сучасний міжнародний світ перейшов — згідно з гаслом президента Ніксона — „від конфронтації до пертрактацій". Ці пертрактації довели не тільки до бодай формального, якщо ще не цілком фактичного, перемир'я у В'єтнамі й Ляосі, — але й до започаткування розмов між Південною і Північною Кореєю, — до переговорів з Москвою про обмеження стратегічної зброї, — до встановлювання у Пекіні й Вашингтоні „зв'язкових станиць" та покращання торговельних зв'язків Америки з СССР. Але ці назверхні познаки замирення у широкому світі не можуть викликати ще великого оптимізму.

Американська закордонно - політична стратегія виходила з правильного засновку, що мир чи війна в Азії залежать від Москви й Пекіну: чи вони підсичуватимуть воєнні вогнища доставами зброї, чи, припинивши ті доставн, унеможливлять продовжування воєн. Але воєнні дії комуністів у Камбоджі та дальша інфільтрація комуністичного війська і зброї до Північного В'єтнаму вказують виразно на подвійну гру Москви і Пекіну. І те саме діється в Европі. Москві безумовно залежить на тому, щоб „забезпечити собі спину" від Заходу на випадок гострого конфлікту з Китаєм. Але водночас Москва підсилює свій збройний стан у сателітних країнах, виразно саботує Віденську конференцію в справі обмеження офензивної зброї, збільшує свою військову фльоту на Середземному морі, не поступається щодо загарбаних нею японських островів і скрізь проводить послідовно свій закордонно-політичний принцип: „що моє, то моє, а що твоє, про це можемо говорити".

Тому з оптимізму, що його виявляли представники Уряду на конференції Державного Департаменту для преси в минулому місяці, найбільш переконливим була і є принципова теза, що для успіху всіх дальших американських „пертрактацій" необхідна така велика американська збройна сила, щоб ніхто не важився завертати від них назад до нової „конфронтації". Американський державний провід переконаний, що хоч у світі нема ще повного миру, але ніхто з суперників не візьме на себе відповідальности за розпутання війни.

Московське холуйство

Ще Шевченко таврував твердо й безоглядно частий серед українців тип „безбатченків", „дядьків отечества чужого", „перевертнів" і „недолюдків", що допомагають „москалеві господарювати і з матері полатану сорочку знімати". Проте до такого ступеня запроданства, до такого холуйства, як докотилися в наші часи, починаючи від тридцятих років аж по сьогодні, деякі з провідних „радянських" літераторів, такі, як О. Полторацький, Ю. Смолич, В. Козаченко та інші, не дійшла колись таврована Шевченком „грязь Москви". Це ж на їх сумлінні сотки замучених і знищених в роки сталінського терору у 30-их роках і десятки цькованих і репресованих в 1945-1946 роках українських письменників, що їх вони допомагали громити своїми доносами і „виступами".

У перші ряди поміж ними „вибився" наставлений московським КҐБ в Україні, як 1-ий секретар правління Спілки Письменників України, колишній завзятий гльорифікатор Сталіна Василь Козаченко. Це він допомагав цькувати громлених Сталіним і Хрущовим багатьох видатних письменників Української ССР. Це В. Козаченко був головним погромником молодих сил в українській літературі, відомих як шестидесятники і семидесятники. Це ж його „великими заслугами", нагородженими тепер орденом Леніна, були вилучені з української літератури десятки українських критиків і поетів таких, як Іван Дзюба, Іван Світличний, Віктор Іванисенко, Євген Сверстюк, Василь Голобородько, Ігор Калинець, Грицько Чубай і багато інших, більшість із яких вже позасуджувано на довгі реченці ув'язнення.

Поширюючи засяг своєї погромницької дії, Василь Козаченко розгромив під час березневого пленуму Правління СПУ в Києві авторів фантастичних романів Івана Білика та Олеся Бердника, перекладача Григорія Кочура, поетку Ірину Жиленко, вимагаючи виключити їх із СПУ, а то й заарештувати. Не обмежуючись Києвом, В. Козаченко виступив із таким же розгромом своїх колеґ у Москві на „всесоюзному" пленумі Правління Спілки Письменників СССР 28 і 29 березня ц. р. Характеристично, що в цьому виявї московського холуйства В. Козаченко був єдиний між усіма учасниками пленуму. Ні один із тридцяти промовців - представників літератур усіх більших народів Совєтського Союзу із таким ганебним доносом на своїх колеґ не виступав.

М. Сосновський

ЗНОВУ ПЕРЕБУДОВА СИСТЕМИ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В СССР

У вересні 1958 р. на сторінках совєтської преси була опублікована „Записка" М. Хрущова „Про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток системи народної освіти в країні". Ця „Записка" мала офіційний характер, бо висунені в ній пропозиції були фактично схвалені тодішньою Президією ЦК КПСС. Згідно з пропозиціями Хрущова перебудова системи народної освіти в СССР мала завершитися не пізніше як у 1965 році. Відповідно до цих пропозицій був схвалений закон про народну освіту в СССР, на базі якого відтак були внесені стосовні зміни в законодавствах союзних республік. Українська ССР внесла вимагані зміни на сесії Верховного Совєту УССР в квітні 1959 року.

Центральною тезою „Записки" Хрущова була проблема „зв'язку школи з життям". На практиці йшлося про те, щоб, як казав Хрущов, підготовити учнів та студентів до „систематичної фізичної праці". Маючи це на увазі, Хрущов запропонував включати „в суспільно-корисну працю на підприємствах, у колгоспах і т. д. всіх учнів без винятку після закінчення ними семивосьми кляс. І в місті, і в селі, і в робітничому селищі всі випускники шкіл повинні піти на виробництво, ніхто не повинен минути цього... Це буде, — говорив Хрущов, — п р е к расною школою виховання всієї молоді в дусі героїчних традицій робітничої кляси і колгоспного селянства".

Новий шкільний закон схвалив Верховний Совєт СССР в грудні 1958 р., прийнявши за основу „Записку" Хрущова та „Тези" ЦК КПСС. Крім засади про „зв'язок школи з життям" в тези була включена засада про те, що батьки мають вирішувати, до яких шкіл і з якою мовою навчання вони хочуть посилати своїх дітей. Виходячи з засади, що „по лінії вивчення мов у школах союзних і автономних республік існує велика переобтяженість дітей", бо, мовляв, „в національних школах діти вивчають три мови — рідну, російську і одну з чужих", совєтські чинники визнали, що буде доцільним, „щоб надати право батькам вирішувати, в школу з якою мовою навчання віддавати своїх дітей". Цим закликом, як відомо, скасовано фактично обов'язкове навчання в школах республік національних мов даних республік. Учні шкіл з російською мовою викладання в Україні, наприклад, не мусіли більше навчатись української мови і могли обмежитися виключно мовою російською і якоюсь чужою мовою. Теоретично дозволялося учням національних шкіл не вивчати російську мову, а вивчати тільки рідну мову і одну чужу. Таку можливість, однак, практично перекреслювала вимога знати російську мову, як мову „міжнаціонального спілкування", всім тим, хто хотів, наприклад, вступити до університету. Іншими словами, випускники національних шкіл, де не було навчання російської мови, автоматично втрачали будь-яку можливість дальшої освіти і не мали виглядів на будь - яку кар'єру.

Наслідки законодавства про народну освіту з 1958 року дуже неґативно позначилися на якості освітньої системи в СССР, але це законодавство уможливило совєтському проводові розв'язати питання надпродукції інтеліґенції і одночасно послужило режимові в його заходах скріпити русифікаційні процеси в СССР. Збільшення числа шкіл з російською мовою навчання в республіках набрало загрозливих розмірів з погляду інтересів даних республік, тим більше, що батьки, щоб забезпечити своїм дітям майбутнє, користали з права вибору школи для своїх дітей, не вимагаючи, щоб у російськомовних школах їхні діти навчалися також і рідної мови. Приспішене поширення вживання російської мови в національних республіках, головно у містах, треба вважати за найважливіше, з погляду інтересів совєтського режиму, досягнення згаданого законодавства про народну освіту і про її перебудову.

Проєкт реформи народної освіти в СССР

Проголошений на початку квітня ц. р. проєкт „Основ законодавства Союзу РСР і союзних республік про народну освіту" значною мірою перекреслює попереднє законодавство, коли йдеться про засаду „зв'язку школи з життям". Можна навіть сказати, що новий законопроєкт передбачає поворот у системі народної освіти в СССР на ті самі позиції, проти яких виступив був Хрущов, пропонуючи перебудову освітньої системи.

Попри в якійсь мірі дуже стандартні ствердження щодо мети та завдань народної освіти в СССР та про „основні принципи народної освіти в СРСР", на увагу заслуговує визначення „компетенцій Союзу РСР" та „компетенцій союзних республік у галузі народної освіти". Новий законопроєкт про народну освіту в СССР виразно демонструє підрядність союзних республік, коли йдеться про народну освіту, її спрямування, організацію, керівництво. Стаття 6 стверджує, що „віданню Союзу РСР в особі його вищих органів державної влади і органів державного управління у галузі народної освіти" підлягають всі засадничі аспекти освітньої системи в СССР включно з „встановленням порядку визначення штатів, нормування і оплати праці персоналу навчальних закладів і закладів народної освіти". В компетен-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Степан Сорока

ЧОМУ ПРОПАДАЮТЬ НАШІ ДІТИ

(2)

Може й позасвідомо батьки самі привчають дитину до думки, що за кожну послугу в родині вона дістане гроші. Першопочатком тієї „звички" був саме той „піґі-банк". Замість виробити в душі дитини свідомість, що від самого народження батьки піклуються про неї і вона має платити їм любов'ю і шаною, батьки діють навпаки: виховують звичку не „давати", але „одержувати"; не допомагати в родині з доброї волі, але вимагати за кожну послугу матеріяльної винагороди, грошей. З вини самих батьків дитина вбачає в них ніби якесь „бездонне корито", з якого вона може черпати коли і скільки їй завгодно.

Нарешті дитина стає дорослою людиною, і від дитинства їй лишається на все життя гасло „брати", якого батьки навчили. Ще пізніше така людина вважає, що їй повинні завжди давати всі, що її оточують. Таким чином людина назавжди залишається тягарем для оточення, для держави, вважаючи всіх за дійну корову.

Замислюємося над нашим сучасним буттям на чужині, і мимоволі п е р еносимося думками в Україну, пригадуємо культуру виховання молоді, плекану тисячоліттям. Може й незаписана в книжках, глибоко була закарбована в душі української матері шляхетна наука виховання дітвори. Вони, матері, були і ласкавими та гордими захисниками, і суворими, але справедливими вчителями своїх дітей з перших кроків їх життя.

Хочу поділитися спогадами не із старшими, що самі пам'ятають „старокрайове дитинство", а з молодими батьками, яких глибоко турбує складність виховання дітей, але вони не знають іншого підходу до цієї справи крім так званого „модерного".

Коли нам батьки дарували щось у дитинстві, то це були скромні ,але поживні ласощі (цукерки, булки, пряники, хрустики тощо). Дитина споживала даровапе з користю для себе і з приємністю для батьків. А для розваги дитини батьки набували лише такі забавки, що ними вона приємно забавлялася. Ось, наприклад, дівчині купували лялечку. Будучи „рвучкої вдачі" вона ляльку кидала або била її. Бачачи таке, старші казали: „Не можна бити ляльо бо їй болить, бачиш — вона плаче". Брали від малої лялечку, пригортали до грудей, пестили, кажучи: „Не плач, лялю, Надійка вже не битиме тебе, вона буде чемною..." Тоді дитина починала розуміти, що дарма била іграшку, і що лялі справді „болить". В дитячу душу падали перші зерна милосердя і співчуття.

Наші батьки не казали „прошу", якщо дитину треба було заспокоїти, але вже від колиски виховували почуття зрозуміння, що діти залежать від волі батьків. Саме тому один лише гострий материн чи батьків погляд, без крику і вигуків, давав дитині зрозуміти, що вона поводиться негідно і може дістати ляпаса.

Така, на перший погляд, нескладна філософія наших батьків прагнула вже змалку привчати дитину не робити іншому зла, навіть ляльці. В дитячу душу глибоко вкорінювалося зрозуміння любови й пошани до всіх. І, стаючи дорослою людиною, вона несла в собі бажання творити добро, а на зло дивилася з огидою, поборювала його.

А як у „старому краї" привчали нас до ощадности? Бувало, до хати загостить хтось із родичів чи знайомих і подарує дитині гроша. Дитя віддавало подароване матері на схованку. Синок чи донечка завжди пам'ятали мамині слова: „Мама сховає гроші, бо ти згубиш. Колись за них ми щось купимо..."

Отже, не модерна „свинка", а мати, сповнена пошаною і довір'ям, зберігала дитячі гроші. Головне ж — дитина вважала ті подаровані гроші не своїми а спільними всієї родини, часткою котрої є вона сама. Минав час, зростали малята Але навіть 18-20-річні діти, навчені ощадности, віддавали батькам гроші на збереження, коли траплялося десь заробити.

Бувало таке: дочка заробила дещо грошей, але не вона рішала, що собі купити, а скільки віддати матері. Мати знала, чи щось треба придбати дочці або всі гроші покласти до схову. Подібне було і з синами. Усі в родині працювали спільно: чи то у власному господарстві, чи поза ним. Але про „ощадну касу" родини дбали лише батьки, ніколи не звітуючи дітям. Якщо ж у хаті і стояла „свинка" на „шеляги", то „банкіром" завжди була мати, хоч вся родина кидала до „каси" дрібні монети.

Розуміння „спільности маєтку" плекалося в родині аж до відходу дітей на самостійне життя. Женилися, виходили заміж діти. Тоді батьки наділяли їх відповідною частиною майна — скільки могли і скільки вважали за потрібне. Діти не вимагали зайвого, самі батьки знали їхні потреби. Ніколи діти самі себе не цінювали, не мали своїх „примхи", як це водиться тепер внаслідок „модерного" виховання.

Дехто вбачає загострення виховної проблеми вже тоді, коли діти стають підлітками. Один автор за єдиний спосіб розв'язки цього болючого питання радить заснувати при організаціях чи парафіях так звані „Бюра подружніх зв'язків".

(Закінчення буде)

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Ярослава Острук. КОЛИ МЕРКНУТЬ ЗОРІ. (Роман). Видавництво Юліяна Середяка. Буенос-Айрес, 1972. Тираж 1000 примірників. Обкладинка Василя Дорошенка. Ст. 267.

Недавно авторка прислала цю свою працю до Редакції „Свободи" з проханням „написати хоч коротку рецензію на неї". Поки автор цих рядків зміг це зробити, то вичитав у „Свободі" з 7-го квітня повідомлення про те, що „відома письменниця і суспільна діячка бл. п. Ярослава Марія Острук., дня 5-го квітня по тяжкій недузі відійшла на вічний спочинок на 65-му році життя".

Читачі „Свободи" можуть знати цю письменницю, бо на її твори друкувалися рецензії в цьому щоденнику. Ярослава Острук почала писати в старшому віці, коли приїхала до ЗСА в 1951 р. (нар. 1908 р.). Ось що пише про це Видавництво, в якому вийшов цей роман:

„Довгі години бездушної праці за станком Ярослава Острук скорочувала собі думками про минуле. Згодом уява творила нереальні події, сполучувала їх у цілість, а тоді „допасовувала" зюжетну канву. Передуманe у фабриці вдома „брала на папір", і так постали перші оповідання. От, наприклад, у фабриці працював старий мурин, Остру̀ч, роздумуючи про муринів - невільників в Америці, придумала історію життя старого мурина. Це оповідання авторка назвала „Дж-Ву-Джов" (ст. 5).

Авторку підтримали своїми порадами й заохотою д-р Богдан Романенчук та д-р Ростислав Єндик, і вона продовжувала літературну працю, але вже в жанрі повісти, бо зауважила, що рамки оповідання й новелі завузькі для тих історій, що їх мала. І так Ярослава Острук почала писати й видавати повісті: „Проваллля" (1961), „Олля" (1962) „Родина Гольдів" (1964) „Хуртовина гряде" (1967) і „Те, що роз'єднує" (1969). Треба подивляти працьовитість письменниці, яка направду мусіла любити свою літературну працю, коли при обов'язках матері і „домашньої господині" всліла стільки написати.

Перед нами найновіший твір Марії Острук: роман „Коли меркнуть зорі". Місце дії Львів та західні українські землі. Час — кінець двадцятих і початок тридцятих років. Кінець дії — атентат Миколи Лемика на большевицького консула у Львові (1933). Герої: родина адвоката Модрицького: адвокат Северин, його дружина Вікторія, сестрінка адвоката Анґелина, що в дійсності є служницею в цій родині, та донька Дара. Оця Дара — це клопіт цієї родини, що хоче її конче віддати заміж.

Дещо вже вдалося Дарі, і вона заручилася з Мироном Вільхівським, молодим лікарем, якого рідна мати називає „баламутом і філістром". Дара зірвала заручини, як тільки довідалася про „зраду" Мирона.

І тут авторка виводить нову групу героїв, українських патріотів, бо Дара і Вільхівський, які студіювали у Варшаві, не цікавилися вже своїм народом, Дара „душею вже чужа була своїй нації". Василь Жук закінчив правничі студії у Відні, приїхав до Галичини, де мусить нострифікувати докторат, щоб могти виконувати працю за своїм фахом як оборонець політичних в'язнів, яких судили польські суди. Він пізнав учительку Ірину в своєму селі і в ній залюбився, вінчання мало відбутися після нострифікації студій.

Авторка виводить ще й третю групу героїв з пані Ольгою Вачевською на чолі, яка думає про дальшу боротьбу з ворогом, розбудовує торгівлю й промисл та веде підпільну боротьбу проти польського окупанта. Д-р Жук ідейно належить до патріотичної групи, він став концопієнтом в адвоката Модрицького, залюбився в Дарі, забув про Ірину, яка вкінці приєдналася до підпілля, бо не могла працювати в польській ш о в іністичній школі. Вона не може забути Василя, хоч той покинув її і одружився з Дарою. Вона розмовляє з Романом (який в ній любиться):

— Здавалось мені, що вже забула Василя, а тепер побачила його, і мені стало важко.

Цими словами Роман заскочений, і він холодно відповів:

— Ти повинна жити і працювати для національної ідеї.

— Ідея.. Але крім ідеї хочеться ще когось близького, рідного. Я думала, що те знайду в житті з Василем.

Роман замовк. Зорі, що в цей вечір нашіптували йому кохання — померкли.

Ось і вияснення заголовка цього твору. Померкли зорі не тільки для Романа, а й для Василя, бо Дара таки покинула його і втекла з Мироном до Варшави.

— Мироне, я ніколи Василя не любила. Ми були собі зовсім чужі люди. Він мене кохав, а те кохання справляло мені прикрість... Його мета, ідея служити батьківщині, нації, для мене те все чуже, непотрібне".

Оцінюється літературний твір для автора та для читачів. Авторка вже на „вічному спочинку", їй непотрібні вже нічиї завваги, вона, як бачимо зі списка її творів, працювала понад свої сили, бо хотіла своїм талантом допомогти своєму народові в його боротьбі за волю. Своїм пером вона прославляла тих, які зі зброєю в руках поборювали ворога, не жаліючи свого життя. Про боротьбу писала Ярослава Острук також і в інших своїх творах, а не тільки в романі „Коли меркнуть зорі". Зорі, що нашіптували про кохання, меркли не тільки для Романа, вони зникли і для Ірини та для Василя Жука. Ірина вбігає до д-ра Жука після атентату і просить його, щоб обороняв арештованих, список яких йому передає, сама вона втікає за кордон, як зв'язкова Організації.

Д-р Жук „зрозумів, що йому залишається один життьовий шлях — боротьба з ворогом".

(Закінчення на ст. 4-ій)

К. Крупський

„УКРАЇНСЬКІ НОЧІ" — ТРЕТІЙ НАКЛАД

(2)

Автор пише, що багато з того, що сіяв Шевченко, принесло овочі аж після його смерти. Наприклад, за десять днів перед паризькою революцією поляки в Бельгії відзначили річницю розстрілу Шимона Конарського. Промовляв Лелевель і, вичисляючи уярмлені слов'янські народи, оминув українців і білорусинів. Щоб показати вплив Шевченка на те, як розвивалося покращання взаємин між українцями і поляками, в епілозі книжки Єнджеєвіч пише:

„Запобігаючи за допомогою російських демократів, поляки звернулись до Герцена. В делеґації, що вибралась до Лондону, брав участь Зиґмунд Падлєвський. Ще перед тим з Герценом конферував Сєраковськ и й. Поляки склали провідникові російської демократії урочисте і формальне запевнення, що вони респектують права українського і білорусько г о народів. Ярослав Домбровський був арештований ще перед вибухом повстання. Однак, по дорозі на заслання втік і через кілька років після того у Парижі опублікував листа до польської еміґрації, в якому квестіонував історичну догму польських границь і домагався визнання України. Такий плід видала приязнь і співпраця визначних польських патріотів-демократів з патріотом і чільним провідником української демократії Тарасом Шевченком".

На сторінках 552-53, читаємо: „Шевченко був незвичайно простолінійним, щирим і скромним. Він не любив прикрашатись в чуже або павине пір'ячко. Під цим оглядом він був феноменом серед найславніших людей, не кажучи вже про діячів minorum gentium (з нижчих родів — К. К.). Одного разу прийшов на якесь прийняття блідий, невиспаний. Заносило від нього вином. Якийсь хитрун з малорусофобів хотів збентежити Шевченка і спитав так голосно, щоб усі присутні чули: — Де ж то ви провели нинішню ніч? — У мадами Гільде, — спокійно відрізав Шевченко і пильно подивився на хитруна, немов би кажучи: „Я розповім день за днем, година за годиною ціле своє життя, не приховуючи ні одної думки, ані одного вчинку, а відтак зробиш це ти!" —Хитрун змішався і опустив очі".

У 620-сторінковій праці Єнджеєвіча в більшості відомі нам факти з життя Т. Шевченка, але не бракує й таких, які або належать до фікції, або є дійсними, тільки незнаними для українського читача, який впевняється в тому, що автор з великою симпатією ставиться як до самого Шевченка, так і до Шевченкового народу. І коли автор у деяких місцях перебільшує зв'язки Т. Шевченка з поляками чи симпатії поляків до українців, то думаємо, що не робить цього з підступних мотивів. Можливо, що цим він виявляє своє бажання, щоб між поляками та українцями нав'язались кращі взаємини.

Автор наводить лист Шевченка до Залєського і лист Залєського до Ш е в ч е нка. Зміст цих листів доказує, що між Шевченком, Залєським, Сєраковським та кілько м а іншими польськими інтелектуалами існувала щира приязнь.

А ось місце, яке в світлі українсько-польських взаємин може бути виявом тільки щирого побажання автора: „Шевченко не потребував умотивовувати Сєраковському бажань, що їх могли висувати українці. Сама постать Шевченка, його творчість і суспільна праця та його гарячий патріотизм були найкращим узасадненням. Нарід, який породив Шевченка, не може бути визутим з власної державности. Той нарід живе, буде жити і буде відігравати у світі щораз більшу ролю. Хто ж може причинитись до того, як не поляки? Ось ця думка, яка часто приходила Сєраковському до голови, аж вкінці взяв він її за підставу роздумувань в справі майбутніх польсько-українських взаємин" (стор. 556).

Так само з повагою ставиться автор до української мови. Ось один із багатьох прикладів в його книжці:

„У б е р е з н е в о м у числі „Вестника Европы" Міцкевич з приємністю прочитав перекладену українс ь к о ю мовою свою баляду „Пані Твардовска", однак переклад мав наголовок „Твардовскі" з дописком „малоросійська баляда". В редакційному коментарі сказано, що тему взято з народних оповідань і що леґенда про Твардовського і його дружину дуже популярна в Польщі, а також в Малоросії (так в той час в пресі називали Україну). Також згадано, що ту тему опрацював польський поет Адам Міцкевич. Ні слова не присвячено особі перекладача — Гулака-Артемовського. Навіть не згадано його імени. А переклад прекрасний. Міцкевич у розмові з приятелями заявив, що переклад кращий від ориґіналу".

У багатьох місцях книжки автор наводить факти про популярність Шевченка в Україні. Наводимо одно місце зі стор. 530:

„Ще перед виїздом відвідав Шевченка російський письменник Александер Пісємський, який подорожував по Сході. Незабаром після того Шевченко отримав від нього листа з Астрахані. „Бачив я на одному вечорі, — писав Пісємський, - щось із двадцять Ваших земляків, які читали Ваші вірші з захопленням, плакали та вимовляли Ваше ім'я з пошаною. Я сам є письменником і не бажав би собі іншого, як таке позаочне звеличування. Нехай це Вас потішить у Вашому нещасті".

Зрозуміло, що Єнджеєвіч цим не відкриває нічого нового. Наприклад, зміст листа Пісємського знаходимо в IX томі Творів Шевченка, ст. 273 ,видання М. Денисюка.

Автор високо оцінює Т. Шевченка як артиста-маляра, і в декількох місцях відносить малюнки Шевченка до рембрантівського стилю.

Як відомо, Шевченко носився з пляном створити систему народних шкіл, всесторонньо пов'язану з народною традицією. Вже після повороту із заслання він поспішав закінчити „Буквар", про що автор пише на сторінці 583:

„Костомаров, який час від часу заглядав до педагогічних записок Шевченка, не міг вийти з дива: Шевченко у своїх помислах випереджав теорії визначних тогочасних педагогів, росіянина Пірогова і українця Ушинського. А поезії Шевченка чимраз ширше доход и л и вже до чужих читачів. Російською мовою перекладав їх невтомний Плещеєв, а польською мовою Леонард Совінський".

Відомо, що Шевченко добре не знав російської мови. Це кажуть наші шевченкознавці (див. Твори Шевченка, В-во М. Денисюка, Передмова до тому УІ). Та й сам Т. Шевченко у своєму „Щоденнику" писав: „Шкода, що я кепсько володію російським віршем. А цю оригінальну поему треба написати по-російському". (Твори Шевченка, том IX, стор. 85).

Єнджеєвіч знає це також, але нам здається, що він не хоче робити такого т в е р дження, щоб навіть сумнівом не притемнювати перед читачем Шевченкової постаті. За Єнджеєвічем-Шевченко знав російську мову, але цією мовою не хотів писати, бо любив свою рідну мову.

Автор неначе поставив собі завдання показати Шевченка як генія, а не як людину. Для прикладу наведемо інший відомий „епізод. Як знаємо, Шевченко, повертаючись із заслання в 1857 р., мусів затриматись на кілька місяців у Нижньому Новгороді, очікуючи дозволу на в'їзд до Петербургу.

(Далі буде)

Олександер Домбровський

ПАМ'ЯТІ ПРОФ. ВОЛОДИМИРА МІЯКОВСЬКОГО

(В першу річницю смерти)

Вшановуючи пам'ять Володимира Варлаамовича Міяковського — Сеньйора української науки, одного із основоположників Української Вільної Академії Наук і творця її Музею-Архіву ім. Д. Антоновича — треба ствердити, що ціле життя Покійного було одним довгим ланцюгом змагань, праці і трудів.

Здобуття освіти в Київській I гімназії й у Петербурзькому університеті на історично - філологічному факультеті, що його закінчив Покійний у 1913 році дипломом I-ого ступня. Роки 1913-1917 — учителювання у середніх школах Петербургу. 1916-17 - участь в Комісії для наукового опису справ архіву Міністерства освіти, що провадився під керівництвом акад. С. Ф. Платонова. В кінці 1917 р. Покійний переїхав на територію України, де в 1918 році розпочав працю в архівно-бібліотечному відділі Головного Управління Мистецтв і національної культури послідовно — як роз'їздний інструктор, керівник описової секції (1919) і директор Центрального Історичного Архіву ім. В. Б. Антоновича в Києві. З 1919 до 1929 рр. працював, як науковий співробітник Історично-Філологічного Відділу Всеукраїнської Академії Наук у Києві в комісіях: для видання пам'яток українського новітнього письменства, для дослідів над історією громадських течій в Україні, для складання біографічного словника діячів Української Землі. В 1920-1922 рр. брав участь у праці Наукового Товариства в Києві (мистецтвознавча секція, бібліотечна комісія та завідування архівом Товариства). З 1920 року — член комітету для організації Всенародної Бібліотеки України, з 1921 р. — дійсний член Археографічної Комісії ВУАН, головою якої був М. С. Грушевський, з 1925 р. — дійсний член Археологічного Комітету при ВУАН, з 1927 р. — дійсний член Інституту Т. Г. Шевченка, в якому керував Кабінетом біографії Шевченка, рукописним відділом Інституту та Будинком-Музеєм в Києві.

В 1930 р., у зв'язку з процесом акад. С. Єфремова та інших співробітників ВУАН, був засланий до північних концентраційних таборів на 5 років. Після повороту із заслання в Україну Покійному ,як „ворогові народу" [значить: українському патріотові!], червоний московський окупант і його „українські" підголоски не дали повної можливости дальшої наукової діяльности.

Уже в часі другої світової війни за німецької окупації (1942 р.) Покійний, разом з іншими колишніми співробітниками ВУАН, зробив спробу відновити діяльність Академії Наук і розпочав працю в Інституті літератури й фолкльору, як керівник Відділу Шевченкознавства і як директор кол. Центрального Історичного Архіву ім. Вол. Антоновича в системі академічних установ.

В 1943 році після заломання німецької офензиви на Сході, а в дальшій консеквенції й евакуації частини населення, Покійний переноситься з родиною спочатку до Львова. В 1944 р. був запрошений проф. Дм. Антоновичем на працю до Українського Музею в Празі. В 1944 році був обраний на дійсного члена Історично-Філологічного Товариства в Празі і на секретаря цього Товариства. В 1945 р. переїхав до Авгсбургу, де разом з іншими науковцями організував Українську Вільну Академію Наук, в якій став секретарем при президентові УВАН Д. Дорошенкові. В цьому ж році заснував Музей-Архів, яким керував до кінця свого життя. В 1947 р. був обраний дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка, а в 1948 році — надзвичайним професором на катедрі української літератури Українського Вільного Університету в Мюнхені. В 1948 році був обраний на дійсного члена Української Вільної Академії Наук.

Останній етап Його життя — це еміґрування в 1950 році до ЗСА, де продовжував працю в УВАН і її Музеї-Архіві, будучи душею і совістю тієї наукової установи.

Але любов потягає за собою дуже часто й жертву. Тому Покійний працював жертвенно зі самозапереченням для Академії й її Музею-Архіву, не ощаджуючи свого здоров'я й своїх особистих і родинних інтересів. Академія була Його другою родиною. Це був дійсний Воїн на барикадах змагань за остаточну перемогу української наукової Правди, який боровся не за ордени й похвали, а за совість чесного українського науковця. Під час своєї відданої праці в Академії він упав на сходах і це стало причиною його недуги та в дальшій консеквенції й смерти. Надзвичайно скромний, як і годиться ученому великого формату, аристократ духа, учинний, непоправний ідеаліст, Людина дійсно з великої букви — великого серця й ума, простолінійний трибун українського наукового слова, строгий у принципових справах і рівночасно шляхетний друг і золота душа для своїх співробітників і однодумців, а при тому всьому вирозумілий для інакшедумаючих. Таким був блаженної, незабутньої й славної пам'яті професор Володимир Варлаамович Міяковський, який у нормальних обставинах вільної й державної української науки був би мав звання академіка.

Новацька Костюмівка 1973 р.

25-го лютого ц.р. відбулася щорічна новацька костюмівка в Ню Йорку. Як і завжди, забава почалася сценкою, яку уложила і якою проводила пл. сен. Стаха Гойдиш. Не можна собі уявити костюмівки без п-і Гойдиш; вона бо провадить костюмівкою понад 20 років.

Костюмівку відкрив станичний, ст.пл. Андрій Ластовецький, привітавши присутніх. Почалася казка-представлення, у якій брало участь майже все новацтво.

Ганнуся і Павлик мешкали у великому місті на чужині, а під час літа їздили в гори. Одного дня на вакаціях вони пішли по гриби і зайшли далеко в ліс. Там зустріли очайдушка, який запізнав їх із жителями лісу: звірями, метеликами та квітками.

Після танків лісових жителів, на лісовій галявині осіла ракета з чоловіком з далеких просторів. Цей чоловік з далеких просторів забрав із собою дітей, щоб показати їм інші краї та щоб вони рішили, у якій країні хочуть жити.

Продовжувалася казка. Індіяни відтанцювали свій воєнний танець, повагом перейшли пінґвіни. Японки у довгих квітчастих сукнях-кімоно вийшли на прохід. Китайці дрібними кроками перейшли через рижеві поля, а араби маршували через пустиню. В Єгипті княжни, доньки фараона ,вийшли погрітися на сонце. В Туреччині показались туркині. За ними вийшли й турки, салютуючи кинджалами. Потім виконали танок з амфорами грекині. Римські вояки стерегли палату. Перейшла група моряків (самі старшини).

Тут ракета почала свій лет понад Україною. Ганнуся і Павлик пізнали рідний край по ланах збіжжя і полях маку та з оповідань батьків. Вони попросили чоловіка з далеких просторів, щоб він показав їм минуле України. Він згодився і показалися княжні у багатих строях. Потім відтанцювали танок маки.

Діти вернулися у теперішній час і знайшлися на Гуцульщині. Тут гуцулки відтанцювали „Гуцулку", а гуцули — „Аркана". Діти були такі захоплені, що могли залишитися на Україні.

Головна ідея сценки — це любов до батьківщини та до всього рідного. Можна об'їхати ввесь світ, та рідне все таки найбільш притягає.

Почалася дефіляда гостей. Показались діти в костюмах, які не брали участи в сценці. Були тут: леопард, тхір, пантера та багато інших. Мами мусіли були справді напрацюватись над тими строями!

Після дефіляди відбулася забава.

До успіху костюмівки багато причинилися братчики та сестрички, які допомагали зорганізувати костюмівку. Багато напрацювалася п-і Д. Ґенза, яка навчила „гуцулів" та „гуцулок" танців.

Від останньої костюмівки проминув рік. Для рідні п-ва Гойдишів останній рік приніс тяжкий смуток. Пл.сен. Стаха Гойдиш втратила дорогого мужа, а її діти батька. Всі ми пластуни щиро їм співчуваємо. Та, не зважаючи на переживання, п-і Гойдиш цього року, як і попереднім, доклала зусиль, щоб новацька костюмівка відбулася. Тут зацитую речення з „Великої гри": Пластун не живе сам для себе, він член своєї громади, а його життя — частина тієї громади."

пл. розв. Ю. Яримович

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2

● *З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку* повідомляють, що в п'ятницю 13 квітня ц.р. відбудеться там Вечір музики і слова. Виступлять: Наталя Даниш — піяністка, Адріян Бриган — скрипаль з акомпаніяментом Ґеру Діпасквазію та д-р Богдан Бородайко, який відчитає свої Спомини з дитячих літ у Бережанах. Початок о год. 7.30 веч.

У Москві знову критикують поета А. Вознесенського

Київ. — Газета „Вечерняя Москва" опублікувала статтю ортодоксального комуніста, поета старого покоління Александра Жарова, скеровану проти відомого і поза межами СССР поета Андрея Вознесенського. А. Жаров ще й раніше обвинувачував його у захоплюванні модернізмом та відході від партійних догм. Найновіші громи на Вознесенського спадають за нові твори, в яких поет критикує совєтську цензуру, конформізм у совєтському літературному житті, а в одному з віршів стверджує, що революція не зреалізувала багатьох ідеалів. У театрі на Таганці припинили показувати театралізовану рецитацію А. Вознесенського „Антисвіти", у журналах перестали з'являтися його нові твори, а між інтеліґенцією точаться розмови ,що А. Вознесенському влада не дозволить виїхати на Гаваї, куди його запрошено для виступів. У одному з найновіших віршів поет виразно говорить про „духовий голод" в Совєтському Союзі.

У Києві не можна дістати „Кобзаря"

Літературно - мистецький журнал „Україна" подає, що в Москві є українська книгарня. Одна з її вітрин править за книжковий стенд, а на другій — портрети, пляката, сувенірні видання, мистецькі листівки українських видавництв. Вони водночас і прикраса і реклама нових видань. Книгарня пропонує читачам якнайширший вибір українських видань — суспільно - політичних, технічних, красного письменства, культури. Там і українсько-російський словник, збірки: „Краса України — Поділля", „Народні пісні в записах Руданського", дослідження Петра Толочка „Історична топографія стародавнього Києва", двотомне зібрання творів Сковороди. І трапилася така пригода. Письменник Дмитро Павличко виїздив з Києва на літературне свято до одної з „братніх республік" і хотів взяти зі собою подарункове видання „Кобзаря". У жадній київській книгарні не пощастило йому дістати такого видання, аж воно знайшлося... у Москві, в книгарні „Українська книга". Це ще один з парадоксів Совєтського Союзу — в Україні важко здобути українську книжку, треба їхати аж до Москви, до „старшого брата"...

ІТАЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ ПЕРЕВЕЛА у Палермо на Сицилії і в чотирьох містах на італійському півострові масові ревізії й арештування серед членів мафії. Арештовано понад 30 осіб за вбивства, грабежі, злодійства, посідання зброї і т. п. злочини.

ЗНОВУ ПЕРЕБУДОВА СИСТЕМИ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В СССР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ції республік є тільки адміністрування народною освітою „відповідно до встановленого порядку". З відання республік вилучено не тільки високі навчальні заклади, а й усе середнє шкільництво. Найвищим чинником у питаннях народної освіти в СССР є Міністерство вищої і середньої спеціяльної освіти СССР. Можна сказати, що й на відтинку освіти в СССР малощо залишилось, на що мали б якийсь вплив „суверенні" союзні республіки.

Про мову навчання в школах СССР

Як ми вже згадували, за Хрущова схвалено закон, на основі якого батьки могли вибирати для своїх дітей школу з такою мовою навчання, яка їм відповідала, при чому навчання рідної мови перестало бути обов'язковим в школах совєтських республік. Учні могли, користуючися цим законом, навчатися тільки російською мовою. Новий законопроєкт залишає в силі цю постанову хрущовського закону про мову навчання.

В статті 18 нового законопроєкту про „мову навчання в загальноосвітній школі" говориться таке:

„Учням загальноосвітньої школи надається можливість навчатися рідною мовою. Батьки або особи, що їх замінюють, мають право вибирати для дітей за бажанням школу з відповідною мовою навчання. Крім мови, якою проводиться викладання, учні за бажанням можуть вивчати мову іншого народу СРСР".

Цей законопроєкт є фактично тільки повторенням закону хрущовського періоду і, очевидно, він матиме те саме завдання: сприяти асиміляції і русифікації неросійських народів, або, як офіційно говориться в СССР, — формуванню „нової совєтської людини" з російською мовою „міжнародного спілкування".

З цього погляду новий законопроєкт про перебудову народної освіти в СССР, зокрема у тій частині, де говориться про навчання мов, треба розцінювати, враховуючи підсовєтську практику, як чергову маніфестацію політики ґеноциду, практиковану совєтським режимом післясталінського періоду.

Еспанський уряд вшанував пам'ять Пікассо

Мадрид. — Міністер освіти Хозе Люїс Паласі надіслав родині покійного мистця Пабля Пікассо кондоленції від імени еспанського уряду й Еспанії, висловлюючи „найглибше співчуття" з приводу смерти „промінентного компатріота-мистця, чиї твори визнав увесь світ". Телеграма надійшла до Мужену, Франція, де Пікассо помер минулої неділі. Мистець жив на еміґрації у Франції, починаючи з 1939 року, коли ґенераліссімус Франко прийшов до влади. Пікассо часто й гостро критикував режим у Еспанії, особливо в ранішньому періоді життя поза Еспанією. Національна еспанська телевізія передала окрему програму, присвячену Пікассо, у якій були показані зразки його творчости, зокрема з раннього „блакитного періоду" та з новіших часів.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього перестало битись любляче серце нашого Найдорожчого і ніколи Незабутнього
МУЖА і БАТЬКА

бл. п. д-ра ІВАНА РИЖІЯ

В тих найбільш болючих хвилинах нашого життя прийшли нам з розрадою наші Приятелі і Знайомі, за що хочемо зложити Їм Всім якнайщирішу подяку.

Дякуємо Високопреподобному Отцю Монсеньйорові Д. Греськові і Впр. о. Павлишинові за відправлення Панахиди в похоронному заведенні, і за відправлення похоронної Служби Божої, похоронних обрядів і виголошення прощальної проповіді у церкві св. Андрея у Пармі, Огайо з участю Всечесніших Отців о. Пароха Тимкова і о. Павлишина.

Дякуємо Впр. Отцю Совітникові Бачинському з Нюарку і Впр. Отцю Пароховві Землячейкові за Панахиду і запечатання гробу у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Щиро дякуємо ВПанові Д-рові Іванові Гуркові за зворушливу прощальну промову в похоронному заведенні, за зорганізування і держання стійки в одностроях Клівлендського Відділу ОбВУА в особах д-ра Івана Гурка, мгр. І. Зваруча і п. судді Небиша, не зважаючи на це, що Найдорожчий Покійний не був членом Клівлендського Відділу ОбВУА, а належав до Нюйоркського.

Невимовно вдячні Нюйоркському Відділові ОбВУА, а зокрема Панові Голові ОбВУА д-рові Іванові Козакові за поміщення некрологу в глибоко зворушливім змісті про свого члена.

Дякуємо ВП. п-ні Суховерській за щирі співчуття і допомогу у влаштуванні похорону в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Дякуємо ВПанам, що прийшли нам з поміччю під час похорону в особах д-ра Дейчаківського, д-ра Павлишина, д-ра Антоні Накгле, д-ра Джері Накгле, інж. Лагошняка, панів Ярослава Коцюмбаса і Богдана Кічуна.

Дякуємо д-рові Олегові Бачинському з Нюарку за безмежну товариськість та оказану поміч.

Дякуємо Впр. Отцю Радникові Романові Ганасові з Маганой Сити за св. Літургію. Д-рові Фаріонові, д-рові Палляжій, ВПанству Тихим з Ірвінґтону, Панству Мелегам і Пані Валис з Ню Йорку за пожертви на Служби Божі.

Зі щирої душі дякуємо нашим Дорогим Приятелям Маґістрам Миронові і Климентині Жмуркевичам і ВПанству Докторству Домбчевським, що серед лютої сніговії прибули з далекого Вашінґтону, взяти участь в похоронах і зложили щедрі пожертви на „Фонд Кардинала" і на „Дослідчо-Науковий Інститут Українознавства у Гарварді".

Дякуємо Дорогим Приятелям Докторству Хоминим з Лейни, Огайо, Маґістрам Богданові і Ярославі Даниловичам, Редакторові Романові Данилевичеві з Бловмінґтона, Індіана, і Пані Катрусі Котович з Торонта за щирі [illegible] Служби, [illegible] „Церква в Потребі", ВПанові Адвокатові Соха і Пані Соха за квіти.

Дякуємо Голові Укр. Лік. Тов. в Клівленді д-рові [illegible] і Його Вельмишановній Дружині, що особисто прибули зложити співчуття Дружині Покійного.

Дякуємо ВПані Меценасовій Гурковій, Пані Професоровій Вагнер, Пані Кисилевській, Пані Радишевській, Пані Шмідт, матері д-ра Шмідта, Пані Перрі, матері д-ра Перрі, Пані Мілер, що [illegible] вінки і за [illegible].

Дякуємо Лікарському Стафові „Парма Госпиталь" за щедру пожертву на "Amer. Heart Association", д-рам Anthony Nakhle і Jerry Nakhle за щедру пожертву на "Amer. Heart Association", товариству "The Woman's Auxiliary Academy of Medicine of Cleveland за щедру пожертву на "The Amer. Medical Association Education and Research Foundation", Family West і Family Hooker за щедру пожертву на "Holy Family Home".

Дякуємо Всім, що взяли участь в похоронних обрядах і Заупокійних Богослуженнях у 40-ий день смерти Найдорожчого Покійного. Господь нагородить Вас своєю добротою і своїми ласками.

Дякуємо похоронному заведенню М. Колєди за [illegible].

ОЛЕНА-АННА — дружина
Д-р ОРЕСТ М. — син

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор 2-ої)

Все таки належало б пригадати і авторам і видавцям, що ніколи не зашкодить, коли хтось тямущий перед друком перегляне машинопис чи рукопис твору і виправить мовні помилки, а деколи й недотягнення в характеристиці осіб та композиції твору.

Роман „Коли меркнуть зорі" заторкує деякі актуальні й тепер проблеми, як справу нашої Церкви. Його легко читається, він відкриває недавню сторінку нашої історії під польською займанщиною та пригадує нам наші обов'язки у відношенні до нашої Батьківщини.

∴

Леся Лисак. СРІБНА МАДОННА. Есеї, нариси, оповідання. Накладом Видавництва „Гомін України", Торонто, Онтаріо, 1973, ст. 235. Мовний редактор В. Давиденко.

Читачі „Свободи" знають авторку цієї книжки, яка часто на сторінках цього щоденника друкує свої короткі дво-тристорінкові твори. В 1969 р. „Свобода" видала була цілу книжку цих творів під заг. „Терпкі пахощі". Там авторка оповіла, як вона почала друкуватися на сторінках „Свободи". На „Союзівці" вона побачила доріжку, яка нагадала їй рідну країну.

„І прийшла враз із тим туга, туга, яка властиво ніколи не відходила... На папір упав тоді жмут думок. А наступного дня та розповідь була прочитана редакторові відомого щоденника. Редактор вислухав і поклав рукопис до кишені. А решту читачі „Свободи" вже знають".

Про цю тугу згадує авторка і в передмові до другої збірки своїх творів, що зветься „Срібна Мадонна", де вона потішається тим, що не вона „одна тужить за рідним". Вона пише:

„Світ таких людей, як ми, розділений на дві половини. Одна залишається на нашій землі, другу принесли ми з собою. І тієї половини, яку дехто зве споминами — не можна визбутися. Бо хіба відректися самого себе?

„Вечорами думки з далекого, дорогого, рідного світу гойдаються на клявіші писальної машинки. І тоді сторінки білого паперу записуються історіями, які кожний, хто тужить, колись пережив. Тоді гілка плющу (що на стіні кімнати письменниці) всміхається: „той проминулий світ надто гарний, щоб зникнути - пропасти в забутті". І я теж так думаю..." (ст. 9).

Авторка пише, що „той давній наш і той теперішній світ пливуть поруч у нашому житті", і це найкраще видно з її творів, в яких мішаються спогади про рідний край з американським життям. Добре робить авторка, що не боїться американських тем, хоч вони деколи нам немилі, от хоча б оповідання „Мій хрищеник". Та Влодка надолужує студент із оповідання „Ми і вони".

Леся Лисак згадує у своїх творах веселі й сумні події, вона не дає нічого сенсаційного. Вона прагне, щоб „читач, розкривши сторінки її книжки, знайшов те, що йому найбільш потрібно: ясність і теплість думок і чисте щире, віддане серце".

Є в книжці окремий нарис під заголовком „Звичайне людське серце", в якому авторка вважає „добре людське серце" за „скарб тривкіший від здоров'я, кращий від молодости, сильніший від найбільшого таланту, могутніший від самого життя". Вона не хоче „брати життя дуже тверезо" й „зовсім реально", бо воно тоді стало б вельми нудним і безбарвним. І тим самим неприємним. А хто хоче жити неприємним життям?"

Леся Лисак єдина в нас авторка прози малих форм, які так потрібні періодичним виданням, головним чином щоденникам. Вона пише легко і ще легше читають її твори читачі, а головно читачки, які нею захоплюються. Деякі твори мають майже журналістичні місця, і авторка не повинна користуватися журналістичними засобами в творах, що мають претенсію на літературу.

Авторка „Терпких пахощів" та „Срібної Мадонни" здобула собі вже поважне місце в нашій літературі і повинна його поліпшувати своїми дальшими писаннями.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

У ПАКІСТАНІ ПРИЙНЯЛИ нову конституцію. 5 опозиційних політичних партій закинули свою опозицію й голосували за ту конституцію, коли президент Пакістану Зульфікар Алі Бутто погодився включити до конституції всі „додатки", що їх пропонувала опозиція, які загарантували демократичний устрій Пакістану. Пакістан перебудовано на федеративний лад з такою територіяльною автономією для окремих провінцій, яку відмовлено було у 1971 році Східньому Пакістанові, внаслідку чого Східній Пакістан перевів бунт, викликав на поміч Індію і відірвався зовсім від Пакістану, ставши незалежною державою Банґладеш.

МІЖ ПОСАДНИКОМ НЮ ЙОРКУ ДЖОНОМ ЛІНДЗІ і губернатором Нюйоркського стейту Нелсоном Рокефеллером існують давні непорозуміння. Тепер вони розгорілися, у зв'язку з запляновааними виборами посадника міста та ін. членів Леґіслятури. Губернатор виступає з критичними заявами на адресу Дж. Ліндзі за його спосіб керівництва Ню Йорком, а Дж. Ліндзі своєю чергою критикує Н. Рокефеллера. Покищо найбільшою популярністю серед населення користується один із кандидатів на вибори „мера" — колишній посадник Ню Йорку Р. Вагнер.

КІПР НЕ БАЖАЄ СОБІ, щоби араби переносили свою кампанію проти Ізраїлю на його, Кіпру, терен — заявив кіпрський президент Макаріос у зв'язку з наїздом групи арабських терористів проти ізраїльської амбасади та проти одного ізраїльського літака на летовищі під столицею Кіпру Нікозією. З-посеред 9-ох арабських терористів — одного вбили, один втік, а 9-ох арештували.

МІЖНАРОДНІЙ ПРЕСОВИЙ ІНСТИТУТ У ЖЕНЕВІ ЗВЕРНУВСЯ до біло-расистського уряду в Родезії з закликом, щоб той звільнив журналіста Пітера Нізеванда, білого, який обслугував в Родезії різні західньо - европейські газети та якого засудили на тайному суді на рік в'язниці. Ніхто не знає, які саме злочини закинули тому журналістові.

ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД НТШ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

75 дол. — д-р П. і пані Д. Пундій, Чикаго, Ілл. (повновно).

По 50 дол. — д-р О. Клюфас, Довер, Н. Дж., о. і пані М. Старухи, Миллвілл, Н. Дж., пані Є. і Л. Храпливі, Ню Йорк, С. Туранська, Ню Йорк, Союз Українок Америки Відділ 59, Ню Йорк, інж. і пані Б. Гамоти, Інвер Гров Гайтс, Мінн., Р. Слободян, Елизабет, Н. Дж., д-р Ю. Чопівський, Зайон, Ілл., інж. С. і д-р Н. Личик, Ривер Форест, Ілл., д-р В. і В. Фединяки, Чикаго.

По 40 дол. — М. Кузишин, Ірвінгтон, Н. Дж., Т. Гелемей, Перт Амбой, Н. Дж.

По 25 дол. — С. і д-р І. Н. Гребеняк, Лондонвілл, Н. Й., дир. С. Магаляс, Нюарк, В. Гнатів, Нюарк, проф. д-р О. Смакула, Оберндейл, Масс., Ю. Шавалюк, Гакеттставн, Н. Дж., А. Галайдіда, Моррісвилл, Па., В. П. Дучинський, Клівленд, Огайо, В. Пасічняк, Морріставн, Н. Дж., д-р С. Кочій, Чикаго, д-р В. Бродич, Чикаго, д-р А. і В. Мацюряки, Елмвуд Парк, Ілл., д-р О. Попель, Чикаго, д-р В. Нидза, Чикаго, інж. О. Пелюхівський, Елмвуд Парк, Ілл., д-р І. Кодельський, Овк Лон, Ілл., д-р Я. Пруць, Гленвю, Ілл., д-р М. Наболотний, Скокі, Ілл.

Менших пожертв вплинуло на суму 305 долярів. Голова Ювілейного Комітету в Чикаго, Ілл. проф. Юрій Мачук зібрав на видавничі цілі НТШ в ЗСА суму 3.114 долярів і переслав їх до Центрального Ювілейного Комітету в Ню Йорку.

Пожертви на Ювілейний Фонд можна відтягати від оподаткування. Чеки просимо виставляти на Shevchenko Scientific Society та пересилати на адресу НТШ, 302 West 13th Street, New York, N.Y. 100014, або на адресу „Свободи" із зазначенням на коверті "Shevchenko Fund".

Усі пожертви будуть з подякою потверджені.

Український Технічно-Господарський Інститут видав два нові томи „Наукових Записок"

Мюнхен. — У видавництві діючого тут Українського Технічно-Господарського Інституту, який продовжує й далі видавничу працю Української Господарської Академії в Подєбрадах і згодом УТГІ у Празі, появилися з датою 1971-1972 рр. два чергові томи його ж „Наукових Записок" — XXII-ий і XXIII-ій. На зміст XXII-ого тому, виданого у 50-річчя УГА-УТГІ (1922-1972), склалися праці, дослідження і статті українською й англійською мовами з ділянки природознавчих і сільсько-господарських наук — Олександра Архімовича, Григорія Гагаріна, Олега Зімана, Е. Радзімовського, А. Мірарефі та К. С. Ларсона, Миколи Зайцева, Івана Вергуна, Івана М. Чинченка, Федора Волохатька, Филимона Украдиги та Володимира Дубова. Нараховує XXII-ий том 260 сторінок і вийшов за редакцією Колегії під проводом ректора УТГІ проф. д-ра Ростислава Єндика. Двадцять і третій, 200-сторінковий том „Наукових Записок УТГІ видано за тією ж редакцією і він присвячений гуманістичним наукам. На його зміст склалися праці і статті: М. Антоновича „О. Кониський і Т. Шевченко", Ростислава Єндика „Станіслав Вінценз — співець Гуцульщини", Анни-Галі Горбач „Українська тематика в творчості Захер-Мазоха", Василя Плющa „Українські лікарі — письменники та поети" і Василя Чапленка „Підстави адигейської теорії". Деякі із надрукованих у цих томах праць, зокрема проф. О. Архімовича і В. Чапленка, появилися також окремими відбитками. Замовляти видані томи „Наукових Записок" УТГІ можна у: Ukrainisches Technisch-Wirtschaftliches Institut, 8 München 80, Laplacestr. 24, West Germany, Europe.

Школа для дітей, що колись будуть батьками

Ню Йорк. — У час різних екстремних намагань, удосконалень суспільно-виховних реформ, впоряд з парадоксом зростаючої злочинности, наркоманства і опрокинення давніх етичних і моральних засад, появилася у „Ню Йорк Таймсі" статейка про школу для дітей, що підготовляє їх до майбутньої ролі батьків. Школа ця знаходиться при 20 Схід 76-ій вул., основана вона минулорічної осени і сьогодні нараховує 360 учнів — градуантів з початкових шкіл. Тут діти навчаються, виключно, на добровільній базі, відмовляючись від інших їхніх улюблених зайнять. Метода навчання в цій школі — це виклади з дискусійними панелями, в яких кожна дитина може брати участь. Директор цієї школи — це д-р Ле Солк, автор книжки п. н. „Що кожна дитина хотіла б, щоб знали її батьки". Він — директор в ділянці педіятричної психології у Нюйоркському університеті, Медичного Центру — Корнел. Д-р Ле Солк заснував цю школу з думкою, щоб навчити дітей відповідальности і правильного виховного підходу у вирощуванні майбутнього покоління. Д-р Ле Солк сказав: „Я хотів би переконати людей, що в них аж тоді повинні бути діти, коли в них усталиться певність, що зустрінувшись із різними емоційними конфліктами в дитини — вони зуміють їх зріло розв'язати. Батьківство — це найбільш важливе завдання у житті людини; чим скоріше підготовимо дітей до нього, тим краще. У теперішнього покоління широкі горизонти думки, спостережливість, ш и р о кі безмежні можливості використовувати їхні здібності, а передусім у нього сьогодні вже зі школи формується і закріплюється напрям правильного виховання. Тим самим існує велика правдоподібність їхнього доброго і чесного батьківства".

У ТАНДЕР БЕЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХОР

Тандер Бей, Онт. — У Тандер Бей на півночі Онтаріо існує активне Товариство „Просвіта", при якім працює Жіночий хор під диригуванням Григорія Мигаля. На музичному фестивалі північно-західнього Онтаріо цей хор одержав грошеву нагороду за виконання двох пісень, переходову плякету-щит і був визначений до участи у всеканадських мистецьких змаганнях за „Трофеї Лінкольна".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 15-го КВІТНЯ 1973 р.

КЕМДЕН, Н. Дж. Річні збори 231 Відд. ім. Кард. Йосифа Сліпого о год. 11-ій рано в з залі укр. кат. церкви св. Михаїла при 7-ій та Флоренс вул. На порядку: звіти та вибір нового уряду на 1973 р. В нарадах візьме участь гол. радний і асистент керівника організ. відділу Степан Гаврищ. — М. Лялюк, секр., інж. М. Ромах, голова К.К.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Збори Т-ва Подільська Січ 8 Відд. о 2 год. по пол. в церковній залі св. Михаїла при Чеснат вул. і Рівер Вю пл. — В. Косіцький, пред., В. Мандзій, секр.

ТРЕНТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 245 Відд. о год. 2-ій по пол. в залі укр. правосл. церкви св. Тройці при 824 Adelin St. Проситься чл. прибути. — М. Голінко, гол., М. Мартиненко, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя 76 Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Кат. Школі при Сандфорд і Айві вул. Проситься чл. прибути. — В. Боярський, гол., М. Демчук, секретар, Т. Клебан, кас.

СПОРТ

Чорноморська Січ Здобула Чашу Гаківкової Ліги Юньйон Кавнті, Н. Дж.

Фінальні серії „Плей ОФ"

„Чорноморська Січ"— „Джейсі", Плейнфілд 4:0
„Чорноморська Січ"— „Джейсі", Плейнфілд 5:2

Елизабет-Нюарк 26-27 березня 1973 р. Цими двома фінальними перемогами з чемпіоном Гаківкової Ліґи Юньойон Кавнті в серіях „Плей оф" „Ч. Січ" успішно завершила І-й сезон в цій Лізі-після віцечемпіонату в гаківкових мистецтвах-здобувши першенство і чашу цих популярних серій. У перших змаганнях, що відбулися на льодовій арені Воріналко в Елизабеті при участі 300 глядачів, „Ч. Січ" заграла свою найкращу зустріч сезону і перемогла „Джейсі" високим вислідом 4:0. Українські гаківкарі понисувалися надзвичайною швидкістю, гарними технічшвидкістю, гарними технічними заграннями і численними стрілами, чотирикратно, з яких кружок побував в сітці воріт гостей. І період закінчився вислідом 1:0, що його для „Ч. Січі" здобув Орест Лебедь. В ІІ-у періоді Тома Масій з власного довгого рейду, чудовим ґолем підніс вислід до 2:0, і кілька хвилин пізніше Марко Будний-3:0. В ІІІ і останньому періоді тримаючи ініціятиву в грі, Тома Фегер остаточно встановив вислід вечора 4:0.

Другі - із серії 3-ох-змагання, відбулися вже наступного вечора, цим разом на льодовій арені Айронбавду в Нюарку при майже такій самій кількості глядачів. Гра, як і можна було сподіватися проходила вже в повільнішому темпі, хоч не менш цікавою і емоційно. Приголошені своєю першою поразкою „Джейсі" на протязі майже цілих змагань не могли позбутися „треми" і робили численні помилки. Січовики, будучи певніші себе вповні панували на леді і стріляли з усіх можливих позицій. Знаменитий воротар „Джейсі" понисувався чудовими акціями, обороняючи ряд майже готових ґолів. Усеж в цій грі він пропустив найбільшу скількість ґолів цьогорічного сезону. Серію ґолів започаткували Масій і Олійник, які на протязі 2-ох хвилин -- 8-ої і 9-ій, коли „Ч. Січ" мала в „карному ложі" Є. Семенюка, стрілили два чудові ґолі. В ІІ періоді „Джейсі", використавши на початку перевагу одного змагуна, знизили вислід до 2:1. Та скоро після цього Фегер відзначився ґолем, яким встановив вислід ІІ періоду 3:1. В ІІІ періоді „Січовики" започаткували більш відкриту гру, у висліді якої Масій швидко здобув чергові ворота 4:1. У свою чергу „Джейсі" використали останню можливість зустрічі і ще раз знизили вислід до 4:2. Останнього голя змагань і сезону в Гаківковій Лізі Юньйон Кавнті, здобув Квін, який цим самим встановив вислід вечора 5:2. Завдяки цим двом підряд перемогам „Ч. Січ" виелімінувала можливість 3-ех змагань і таким чином здобула вперше в своїй історії чашу Гаківкової Ліґи Юньойон Кавнті. Склад „Ч. Січі": Барбадин, Д. Сурович, І. Сурович, Буняк, Д. Квін, М. Соловей, Масій, Лебедь, Будний, Меле, Фегер, Семанишин, Є. Семенюк, Мельник, Олійник, Залізко, М. Квін. Бракувало контужених: Р. Семенюка і Л. Соловея. Менаджер Петро Семенюк, тренер Д. Квін.

„Чорноморська Січ" ІІ здобула чашу „плей оф" Гаківкової Ліґи Велі Скейтерс

„Чорноморсько Січ" ІІ—„Сіннерс", Вейн 6:1

Нюарк, 31 березня. Цими останніми змаганнями в серії „плей оф" Гак. Ліґи Велі Скейтерс гаківкова ланка „Ч. Січі" закінчила найбільш успішний сезон у своїй історії. Поруч віцечемпіонату в більш заавансованій Гаківковій Лізі Юньйон Кавнті та здобутої чаші „плей оф", молодший склад „Ч. Січі" на 2-му році приналежности до Гаківкової Ліґи Велі Скейтерс, закінчив там свій сезон чемпіонатом і завершив здобуттям чаші „плей оф". Треба признати, що ці осяги не прийшли так легко. Провідник ланки Петро Семенюк із своїм „штабом" і при співпраці Управи Т-ва, зробив від себе все можливе, а часто і неможливе, щоб здобути великий успіх українських спортовців в цій ділянці спорту. УСТ „Ч. Січ" радо хотіло б бачити, щоб існуючі наші спортові Т-ва в ЗСА зробили все можливе, щоб створити гаківкові ланки цього популярного спорту. Гаківкова ланка не ослабить, а радше підсилить існуючі вже ланки, так як воно є в УСТ „Ч. Січ".

Якщо йдеться про звітові фінальні змагання то пройшли вони на льодовій арені Айронбавнду, цікаво і емоційно. Не осягнувши успіху в мистецтвах Ліґи, „Сіннерс" були намірені завдати поразки українській дружині і цим самим здобути Чашу „плей оф". Як показує вислід, це їм не вдалося. Не зважаючи на відсутність кількох змагунів, що лікують контузії, „Січовики" заграли краще змагання і перемогли високим вислідом 6:1. Переможні ґолі здобули: І період: М. Квін, Фегер, ІІ період — Будний і в ІІІ періоді—М. Квін, Дзіман і Гудак. Як вже згадувалося в Гаківковій Лізі Велі Скейтерс змагалися „Січовики" в молодшому складі, тобто до 18-ти років життя: Барбадин, Д. Сурович, Залізко, Р. Семенюк, Буняк, Л. Соловей, Будний, Семанишин, Кузів, Лебедь, М. Квін, Мельник, Е. Семенюк, Кох, Фегер, Меле і Гудак.

О. Твардовський

ТАРЗАН, Ч. 6917. Козенку отримує нові накази

BENITO'S GIVEN TARZAN ENOUGH INJECTION, CHIEF, TO KEEP HIM ASLEEP! BENITO AWAITS YOUR ORDERS!

A DAY TO CELEBRATE, SIRE! WE'VE JUST SAID HOW WISE YOU ARE-- TO WANT TARZAN YOUR PRISONER... ALIVE!

I WASN'T APPOINTED CHIEF OF OUR AFRICAN OPERATIONS BECAUSE I WAS STUPID, KOZENKU! TARZAN ALIVE IS WORTH MORE TO OUR PLAN THAN A THOUSAND DEAD ENEMIES! I'M SENDING A PLANE FOR HIM! KEEP HIM SLEEPING!

Веніто дав Тарзанові досить ін'єкцій, кажучи, щоб тримати його у сні! Веніто жде твоїх наказів!

День — вартний відсвяткування, пане! Ми саме говорили, який ти мудрий, що захотів мати Тарзана як в'язня — живого!

Мене не призначили на вождя наших африканських операцій тому, що я дурний, Козенку! Живий Т а р з а н більше вартий для нашого пляну, як тисяча мертвих ворогів! Я висилаю літак по нього! Тримай його у сні!